

Romain Gary

Lady L.

Türkçesi: Alev Er

Roman

BİRİNCİ BÖLÜM

Pencere açıldı. Gökyüzünün mavi fonunda yaz ışığıyla aydınlanan lale buketi zamanından önce gelen bir ölümün seksen yaşında alıp götürdüğü Matisse’i düşündürüyordu ona, vazoyu çevresine dökülmüş sarı taçyapraklar bile ustanın fırçasına biat ediyordu sanki. Doğanın soluğu kesiliyor gibi geldi Lady L.’ye. Büyük ressamlar her şeyini almıştı; Turner ışığı çalmıştı, Boudin havayı ve gökyüzünü, Monet toprak ve suyu; duvarlar boyu arz-ı endam eden İtalya, Paris, Yunanistan birer klişeden ibaretti artık; resmi yapılamayanın fotoğrafı çekilmişti ve dünya kim bilir kaç elin soyup çıplak bıraktığı istismar edilmiş o kızlara benziyordu giderek. Gereğinden uzun yaşamıştı belki de. İngiltere onun sekseninci yaşını kutluyordu bugün ve tek ayaklı masanın üstü çoğu Buckingham Sarayı’ndan gelmiş telgraf ve mesajlarla doluydu; her yıl aynı şey, herkes olanca ağırlığıyla yüklenip sizi batırmaya çalışıyor. Tiksindir gibi baktı sarı lalelere çiçeklerin hangi ara en sevdiği vazoya yerleştiğini düşünerek. Sarıdan nefret ederdi Lady L. İhanet, kuşku, tuzak, salgın ve yaşlılığın rengiydi çünkü. Gözünü lalelere dikti sertçe ve bir anda içinde kuşku belirdi... Yok canım, mümkün değildi. Kimse bilmiyordu ki. Bahçıvanın ihmalkârlığı olmalıydı.

Öğleye kadar bütün zamanını karşıdaki küçük yaz evini gören açık pencerenin önündeki koltukta, yanından hiç ayırmadığı, her gezisine götürdüğü küçük yastığa başını dayayarak geçirmişti. Cennet’in efsunlu huzurunda şefkatle buluşmuş hayvan desenleri işlenmişti yastığa: O özellikle kuzuyla sarmaş dolaş aslanla dişi geyiğin kulağını sevgiyle yalayan leopar desenini severdi: Hayat buydu

işte. Desenin naif tarzı sahnenin derin, insanı mutlu eden basitliğini daha bir vurguluyordu. Yüksek sanatla altmış yıl içli dışlı olmak sonunda başyapıtlardan bıkmasına neden olmuştu: İnsanın o tepeden bakan, bıkrıcı iddialı halini, üstünlük taslamalarını ustalıkla yerle bir eden boyalı kart ve kartpostallara, o Victoria dönemi tasvirlerine ilgi duymaya başlamıştı giderek; suya düşmüş bebeği kurtaran iyi köpekçiklere, pembe kurdeleli kedi yavrularına ya da mehtapta aşk tasvirlerine. Elini bastonunun fildişi topuzundan ayırmazdı; kolayca ayaklanıvermesi bir yana, ondan beklenen ama mizacına ters yaşlı kadınlara has bir hava vermeyi de sağlıyordu baston: Yaşlılık, bunların yanı sıra ihtimam gösterilmesi gereken bir uzlaşmaydı artık. Gözlerini İngiliz gökyüzü fonunda kestane ağaçlarıyla yer yer kesilen yaz evinin altın kubbesine dikip gülümsedi; sıra sıra dizili bulutları, soluk mavi rengiyle gökyüzü herhangi birini çağırıştırıp hatırlatmaksızın küçük torunlarının elbiselerini getirirdi aklına: Kraliyet ailesinin terzisince giydirilmiş, tümüyle nötr ve *usulüne uygun* bir gökyüzüydü.

Lady L. bu İngiliz gökyüzünü soğuk nevale erkeklere benzetirdi hep. Asla, hiçbir heyecan, öfke ve coşku belirtisi getirmezdi insanın aklına; en yoğun sağanak bile dram yaratmazdı; en şiddetli fırtınanın çimeni ıslatmanın ötesinde etkisi olmaz, yıldırım çocuklardan ve kalabalık yollardan uzak yerlere düşmeyi bilirdi; o incecik ve düzenli yağmuru, ağırbaşlı ve seçkin tekdüze pusu ve sisiyle kendine has davranışları olan, arada patlamasına izin verdiği şimşeklerine rağmen insana her yerde paratoner olduğu hissi veren bir şemsiye gökyüzüydü. Ama o gökyüzünden istediği bir şey vardı yine de Lady L.'nin: pencerenin önünde saatlerce kalıp izleyebileceği, hatırlayıp hayal kurabileceği altın kubbenin arkasındaki o huzurlu fonu esirgememesi.

Küçük ev dönemin gözdesi şark stiline uygun inşa edilmiş gençlik yıllarında. Bir anlamda gerçek sanata meydan okuyarak, ince bir zevksizlikle biriktirdiği bir sürü Türk işi eser yığmıştı oraya, öyle ki uzun ironi kariyerinin en önemli anlarından olan o gün, tapınağa itibarlı özel konuk olarak kabul edilen Pierre Loti duyulanıp ağlamıştı.

“Galiba hiç değişmeyeceğim,” dedi birden yüksek sesle. “Biraz narışistim ben. Seksen yaşında bu pek can sıkıcı elbette. Romantığım de ve üstüne üstlük bu hiçbir işe yaramıyor.”

Işık, hiçbir zaman alışamadığı ve her sabah şaşırarak baktığı teninin fildişi kuruluşunun ele verdiği yaş çizgileriyle kaplı yüzünde oyunlar oynuyordu. Yaşlanmış gibiydi ışık. Tam elli yıl parlaklığını korumayı bilmişken şimdi güçten düşüp donuklaşıyor, küllrengine dönüşmeye aldırış etmiyor görünüyordu. Ama ikisi iyi geçinirdi yine de. İnce, zarif dudakları örümcek ağlarına takılıp kurumuş küçük böceklere benzemiyordu henüz, sadece gözleri biraz uslanmıştı, öteki gizli, kor alevlerin arasına arada eğlenceli küçük bir parıltı girip çıkıyordu. En az güzelliği kadar esprileriyle de ünlüydü hâlâ: Hedefi yaralamadan vuran, karşıdakini küçük düşürmeden üstünlüğünü ortaya koyan usta silahşor seçkinliğindeki ironisi hiç eksik olmazdı. Bu tür oyunlar artık nadiren oynanıyordu: Kendisine hedef olmaya değer her şeyin üstesinden gelmişti çünkü. Delikanlılar hayranlıkla izlerdi onu: Bir zamanlar kadın olduğunu hissederlerdi. Zahmetli bir şeydi, ama öyle olmayı, bir zamanlar öyle olmuş olmayı bilmek gerekirdi. Dahası, kadınlar henüz yüzyıldır gerçekten sevilirdi. Ama epey uzun süredir sahibi olduğu bu yüz, onundu... Ve şimdi bu yüzü artık tanıyamıyordu. Bazen gülesi gelirdi. Gerçekten de çok komikti. Açıkçası böyle olacağını pek düşünmemişti, öyle çok övgü toplamış öyle çok pohpohlanmıştı ki, bunun başına gelebileceği, zamanın bu denli ileri gidebileceği asla aklına gelmemişti. Nasıl da acımasızdı ama! Hiçbir şeye saygısı yoktu zamanın. Yakınmazdı Lady L., ama bu onu sinirlendirirdi. Aynaya her baktığında –bazen gerçekten gerekirdi bu– omuz silker, boş verirdi. Çok saçmaydı. Artık “tapılası bir yaşlı kadın” olmadığını tümüyle farkındaydı – kadın olmaktan mahrum kaldığı onca yılın ardından artık yaşlı bir kadın olmalıyken üstelik. “Geçmişte çok güzel bir kadın olduğun besbelli...” Bu küstah fısıltıyı her duyduğunda dilinin ucuna kadar gelen o pek Fransız bir kelimeyi zaptetmekte bayağı zorlanır, söylenenleri duymamış gibi yapardı. Onca tantanayla “geçkin yaş” diye tanımlanan şey sizi büyük bir kabalık ikliminde yaşatır aslında

ve gösterilen ilgi ve saygı kabalığı daha da büyütür: Biri bastonunu getirir siz istemerseniz de, attığınız her adımda biri kolunuza girmek ister, sizi görür görmez pencereleri kapatırlar, sanki körmüşsünüz gibi “Dikkat, önünüzde basamak var,” diye fısıldar biri ve sizinle sahte bir neşeyle konuşurlar, yarın ölecekmişsiniz de bunu sizden saklamaya çalışıyorlarmış gibi. Kapkara gözlerinin, incecik ve hokka gibi burnunun –“aristokratik bir burnu” olduğunu söylemeyi asla ihmal etmezdi ondan bahsedenler– gülümsemesinin –ah o ünlü gülümsemesi yok mu Lady L.’nin– önünden geçtiği başları ister istemez kendisine döndürdüğünü bilmek bir şey ifade etmezdi ona; stilin, sanatta olduğu gibi hayatta da, sunacak başka bir şeyi kalmamışların son sığınağı haline geldiğini ve güzelliğinin artık bir âşık için değil ancak bir ressam için esin kaynağı olabileceğini pekâlâ bilirdi. Seksen yaş! İnanılır gibi değildi.